

Sociaal Domein
Beleid Sociaal Domein

De Raad

Stadhuis, Bogaardplein 15
Postbus 5305, 2280 HH Rijswijk
Telefoon 14 070
Fax (070) 326 10 10
stadhuis@rijswijk.nl
www.rijswijk.nl
iban BNG: NL15BNGH0285007424

betreft Regiovisiemonitor en regionale ontwikkelingen

datum
bijlage(n) 1

1. Inleiding

In de tweede helft van 2021 hebben de raden van de gemeenten in Haaglanden de Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021-2026 vastgesteld. De Regiovisie is een meerjarencader. Voorafgaand aan elk jaar wordt er een Uitvoeringsplan opgesteld, na afloop van een jaar wordt een geactualiseerde versie van de regiovisiemonitor opgesteld. Verderop in deze brief geven wij een toelichting op een eerste proeve van de regiovisiemonitor die informatie bevat over het jaar 2021 (dus van voor de vaststelling van de Regiovisie).

Alvorens een nadere toelichting te geven op de regiovisiemonitor vragen wij u met deze brief aandacht voor een drietal onderwerpen:

1. de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden
2. landelijke ontwikkelingen
3. de situatie rond Jeugdhulp Plus

2. Kern informatie

1. Evaluatie GR Servicebureau

Met deze brief willen wij u informeren over het volgende: bij de vaststelling van de 4e wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden is tevens bepaald dat een evaluatie plaatsvindt naar het organisatie- en samenwerkingsvermogen van deze gemeenschappelijke regeling. Deze evaluatie heeft in Q1 van 2022 plaatsgevonden en de eindrapportage is recentelijk door het externe onderzoeksbureau aan het GR-bestuur opgeleverd. Vanwege de diverse wisselingen van portefeuillehouders jeugd in de regio is het Bestuurlijk Overleg Jeugd in nieuwe samenstelling nog niet in de gelegenheid geweest van het rapport en adviezen kennis te nemen en te bespreken. Bovendien acht het GR bestuur de regionale samenwerking te complex om deze zonder goede voorbereiding te behandelen. Bespreking in het Bestuurlijk Overleg Jeugd is nu voorzien in september 2022, waarna het rapport plus de duiding ervan door de colleges aan u worden toegezonden. Eerder was aan u gecommuniceerd (RIB22.037) dat het evaluatieverslag 1 juni aan u zou worden toegezonden.

2. Landelijke Hervormingsagenda

Op 30 mei jl. heeft de VNG de colleges en gemeenteraden in Nederland geïnformeerd over het hervatten van de gesprekken over de Hervormingsagenda. Ter herinnering: vanaf 2018 zijn de gemeenten intensief in gesprek met het rijk over de grote financiële tekorten bij de uitvoering van de

Jeugdwet. Ook na bevestiging van de tekorten in extern onderzoek¹ is geen overeenstemming tussen het rijk en de VNG bereikt over compensatie van de gemeenten. Dat bracht de VNG tot de bijzondere stap van het inzetten van arbitrage², waarvan de uitkomst was dat het rijk gemeenten moet compenseren voor de feitelijke tekorten vanaf 2022. Daarnaast heeft zij gemeenten en rijk opgedragen om een ontwikkelagenda op te stellen om te komen tot betere jeugdhulp en een beheersbaar stelsel. Voor 2023 en 2024 heeft het Rijk de gemeenten grotendeels gecompenseerd. Voor de jaren erna ligt er een opgave voor rijk, gemeente en sector om maatregelen te nemen met een besparingspotentieel van circa € 1 miljard structureel vanaf 2028. Voor onze regio betekent dit de enorme opgave van ca. € 65 mln. Het tijdspad voorziet erin dat medio november 2022 de ontwikkelagenda (inmiddels omgedoopt tot Hervormingsagenda) wordt vastgesteld. Met elkaar bereiden wij ons onder meer via ambtelijke en bestuurlijke participatie in landelijke en regionale bijeenkomsten voor op dit traject en wij zullen u tijdig informeren over de maatregelen in onze regio.

3. Jeugdzorgplus

Jeugdzorgplus (JZP) is een verblijfsvoorziening in een gesloten setting. Dit houdt in dat jongeren op basis van een machtiging van de rechter in de voorziening terecht komen en behandeling kan worden opgelegd. Veelal vormen de betreffende jeugdigen een gevaar voor zichzelf of hun omgeving. Deze vorm van jeugdhulp is zo specialistisch dat het bovenregionaal (per landsdeel) georganiseerd is. Voor het landsdeel Zuidwest, waar wij als Haaglanden deel van uitmaken, zijn twee aanbieders voor JZP gecontracteerd: iHUB en Schakenbosch. JZP wordt meer en meer als onvoldoende productief en in bepaalde situaties als schadelijk voor jongeren gezien. Zie ook alle aandacht in de media. Landelijk wordt daarom gewerkt aan omvorming van deze sector, een ontwikkeling die in Haaglanden al in 2016 werd ingezet, maar complex en tijdrovend is.

Inmiddels hebben we te maken met een sterk dalende vraag naar JZP (positief) en daardoor met continuïteitproblemen bij aanbieders. De zorgcontinuïteit voor jeugdigen die deze zorg nodig hebben, komt hierdoor onder druk te staan (negatief). Deze continuïteitsvraagstukken doen zich ook in Haaglanden voor, waardoor in het najaar 2021 het landelijk 'Draaiboek Continuïteit Jeugdhulp' door de Jeugddoorlooptoets in onze regio in werking gesteld. Dit draaiboek is bedoeld voor situaties waar bij jeugdhulpaanbieders die cruciale zorg leveren, de continuïteit in het geding is. Wij hebben u hier aan het begin van 2022 over geïnformeerd (RIB 22 028).

Afbouw gesloten jeugdhulp

Met de samenwerkende gemeenten, jeugdhulpaanbieders en Jeugdbescherming in het landsdeel Zuidwest is eind 2019 afgesproken om het aantal plekken voor gesloten jeugdzorg af te bouwen van 300 in 2019 naar 100 in 2024. Dit is vastgelegd in een bovenregionaal ambitiedocument. In Haaglanden is deze ambitie tevens beschreven in de Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021-2026.

Voor de jeugdigen die nu in JZP verblijven hebben gemeenten een zorgplicht, wat betekent dat de continuïteit van zorg gewaarborgd moet worden. Door (de snelheid van) bovengenoemde ontwikkelingen neemt de gemiddelde bezetting van het aantal JZP-plekken sterk af, waardoor er voor jeugdhulpaanbieders financiële problemen zijn ontstaan. Deze situatie doet zich in het hele land voor en speelt bij zeven van de in totaal tien aanbieders in het land. Recentelijk heeft staatssecretaris Van Ooijen (13 mei jl.) aangegeven dat hij de JZP zoveel mogelijk wil afbouwen en hiervoor nog voor de zomer met een plan komt. Hiervoor is een bestuurlijke Kopgroep ingericht waarin ook ons landsdeel is vertegenwoordigd.

Actuele situatie in de regio Zuidwest: borgen zorgcontinuïteit

In Haaglanden is het aantal jeugdigen in JZP gedaald van 256 in 2019 naar 202 in 2020 en 147 in 2021. Op dit moment verblijven 44 jeugdigen uit Haaglanden (waaronder drie uit Rijswijk) in een JZP-voorziening.

Onder regie van de gemeente Den Haag als accounthouder en met de Jeugddoorlooptoets als toezichthouder is aanvankelijk een concept continuïteits- en herstelplan opgeleverd voor Schakenbosch. Inmiddels is echter ook bij de tweede aanbieder in Zuidwest (iHUB) financiële druk ontstaan.

Hierop heeft de Jeugddoorlooptoets in een brief van 4 mei 2022 de accounthoudende regio's Haaglanden en Rijnmond verzocht om met beide betrokken aanbieders tot een gezamenlijk plan te komen voor de Jeugdzorgplus in het landsdeel, inclusief alternatieve zorgvormen. Dit plan moet leiden tot duurzaam gefinancierde, inhoudelijk goede zorg (kleinschalig, meer in de wijk en zoveel mogelijk

ambulant). Per 1 juni is een projectleider in het landsdeel aangewezen om te komen tot het gezamenlijk plan van aanpak voor het hervormen van de JZP en de bekostiging hiervan. Dit plan zal medio oktober in concept gereed zijn. Hierover zullen we u uiteraard weer informeren.

Om de zorgcontinuïteit van de jeugdigen in JZP te waarborgen en tegelijkertijd de hulp te verbeteren is afgelopen tijd door gemeenten, aanbieders en de jeugdbescherming gewerkt aan een normenkader. De JZP-groepen zijn per 1 april 2022 kleinschalig ingericht (maximaal 6 jongeren per groep) en de tarieven zijn hierop aangepast. Ook is een eerste voorschot ten behoeve van de liquiditeit geleverd - door Den Haag aan Schakenbosch en door Rijnmond aan iHUB.

4. Regiovisiemonitor 2021

Bij de voorbereiding van de regiovisiemonitor zijn de raden in Haaglanden middels een regionale bijeenkomst op 26 januari jl. geconsulteerd over de opzet en inhoud van de monitor. Daarbij is toegezegd dat na de oplevering een regionale bijeenkomst voor de raadsleden wordt georganiseerd voor verdere technische toelichting, waarna het bestuurlijk debat in de afzonderlijke raden kan plaatsvinden. Deze bijeenkomst is gepland op 12 september a.s., waarin u behalve over de regiomonitor, ook op hoofdlijnen wordt geïnformeerd over de organisatie van de regionale samenwerking rond jeugdhulp alsmede het ontwikkelingsproces met betrekking tot sturen op kwaliteit (bijvoorbeeld cliëntervaring en professionals).

Bijgaand zenden wij u de eerste Regiovisiemonitor Jeugdhulp (2021) toe. Zoals in de aanhef van deze brief vermeld betreft de monitor de periode van voor de vaststelling van de regiovisie. In de monitor wordt toegelicht dat de doorontwikkeling van deze monitor een proces van jaren is, waarbij steeds meer data beschikbaar komt en deze ook aan betrouwbaarheid wint. Ook zullen in de komende periode onderwerpen wellicht iets naar de achtergrond gaan, waarbij andere toegevoegd gaan worden (zoals onderdelen uit de Hervormingsagenda).

Bij de totstandkoming van deze monitor zijn ouders en jongeren geconsulteerd bij de keuzes rond indicatoren. Bij een volgende uitgave betrekken we ouders en jongeren graag nadrukkelijker bij de duiding van de uitkomsten die in de monitor worden opgenomen. Het verbeteren van de duiding van gegevens is een blijvend aandachtspunt in de doorontwikkeling van de monitor.

De eerste uitgave van de regiovisiemonitor is een omvangrijk document geworden. Dat vloeit voort uit onze keuze om een aantal onderwerpen, waarover weinig data voorhanden is, kwalitatief toe te lichten. Elk hoofdstuk eindigt met een samenvatting. Hieronder worden de hoofdlijnen per hoofdstuk toegelicht.

Algemeen beeld

Vanaf 2019 is het aantal jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt in de regio Haaglanden gestabiliseerd op bijna 30.000, circa 0,1% boven het landelijk gemiddelde van 10,6%. De kosten per cliënt stijgen, naar in 2021 gemiddeld circa € 10.000,-. Deze trend is aan meerdere oorzaken toe te wijzen, zoals de toename van de complexiteit van de problematiek van de gezinnen, wachtlijsten en de hiermee gepaard gaande verlenging van de duur van de trajecten.

Regionaal zijn er 185 jeugdhulpaanbieders gecontracteerd, waarvan 32 in alle H10-gemeenten actief zijn en welke verantwoordelijk zijn voor 74% van de kosten. Naast de 185 gecontracteerde aanbieders zijn er ook gespecialiseerde landelijke of lokale aanbieders waarmee vanuit de regiogemeenten samen wordt gewerkt.

De indicatoren van de ambities van de regiovisie



Normaliseren, reikwijdte

De thema's normaliseren en reikwijdte van de Jeugdwet zullen naar verwachting een prominente plek krijgen in de landelijke Hervormingsagenda. Omdat er in 2021 vooral sprake was van voorgenomen activiteiten, is er in het betreffende hoofdstuk in de regiovisiemonitor nog geen sprake van het meten van voortgang en is beschreven op welke wijze in 2022 met deze onderwerpen een aanvang is gemaakt:

- verdiepen en toepassen van kennis over normaliseren; begin 2022 zijn de eerste resultaten van een hiertoe opgericht leernetwerk verschenen³
- uitwerken hoe de jeugdhulp via de verordeningen begrensd kan worden⁴
- in gesprek met aanbieders over hoe normaliseren onderdeel wordt van de dagelijkse werkprocessen en wat daarvoor nodig is .

Passende hulp (in één keer goed)

Om een beeld te krijgen of en in hoeverre hulp in één keer goed wordt ingezet, wordt gekeken naar de instroom van nieuwe jeugdigen in de jeugdhulp per jaar. Het aandeel jeugdigen dat voor het eerst gebruikmaakt van jeugdhulp is in twee jaar relatief gedaald van 60% naar 54% en ligt in 2021 ook in absolute getallen onder het niveau van 2019. Het aantal jeugdigen waarvan de hulp wordt verlengd of dat binnen een half jaar terugkeert is zowel relatief als absoluut toegenomen.

Zo thuis mogelijk opgroeien

De monitor laat een sterke daling van het aantal plaatsingen van jongeren in een instelling zien, vooral bij de gesloten jeugdhulp (JZP). Ten opzichte van 2019 zijn de afgelopen drie jaren zo'n 400 minder kinderen in een instelling geplaatst. Opvallend is verder de afname van het aantal plaatsingen in een pleeggezin. Deze neergaande trend in combinatie met meer ambulante inzet kan gezien worden als een bevestiging van de ambitie van zo thuis mogelijk opgroeien. Dit hoofdstuk is voor een belangrijk deel kwalitatief van aard en schetst vooral het ontwikkelingstraject.

Duurzaam veilig opgroeien

In dit hoofdstuk is beschreven wat in de regio Haaglanden gedaan wordt om jeugdigen duurzaam veilig op te laten groeien. Er is toegelicht wat jeugdbescherming en jeugdreclassering is, hoe vaak deze zorgvormen worden ingezet en welke organisaties bij de uitvoering in onze regio zijn betrokken. Ook is toegelicht hoe de relatie is met de inzet van jeugdhulp door de gecertificeerde instellingen en hoe er samengewerkt wordt om het aantal jeugdigen dat lang op passende hulp moet wachten te verminderen (Beter Samenspel en de 'Doorbraakaanpak'). In dit hoofdstuk is ook de inzet van de crisisdienst zichtbaar gemaakt. Er is daarbij sprake van een groei van het aantal aanmeldingen bij de crisisdienst en een afname van het aantal oplegde huisverboden. Over het geheel genomen toont de inzet van ondertoezichtstelling en voogdijmaatregelen de afgelopen drie jaar een lichte daling, evenals het aantal machtigingen voor een uithuisplaatsing.

Aanpak wachttijden

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de wachttijden voor jeugdhulp in de regio Haaglanden. De langste wachttijd is voor de ambulante jeugd-GGZ en bij integrale verblijfshulp. Zo'n 17% van de

aanbieders heeft een wachttijd van drie maanden of meer. De wachttijden bij de specialistische kinderdagcentra in de regio Haaglanden zijn lang, vooral in relatie tot de jonge leeftijd van de kinderen.

De Haagse Hogeschool heeft in 2021 onderzoek gedaan op basis van de gegevens van het wachtlijstbeheer en zorglogistiek van het Expertiseteam Complexe Zorg. Daaruit blijkt de meerwaarde van het instrument Zorglogistiek: kinderen bij het reguliere wachtlijstbeheer wachten gemiddeld zes maanden op een plek (70% wacht langer dan elf weken) en via de coördinatie van zorglogistiek is de gemiddelde wachttijd drie maanden en wacht 37% van de jeugdigen langer dan elf weken. In 2022 ontstaat meer zicht op de knelpunten van jeugdigen die langer dan drie maanden op de wachtlijst staan. Door dit verbeterde inzicht, kan samen met de zorgaanbieders gericht gewerkt worden aan het verkorten van de wachttijden.

In dit hoofdstuk zijn geen cijfers opgenomen over eventuele wachttijden bij lokale teams, daarover wordt op het niveau van individuele gemeenten gerapporteerd. Een regionaal beeld van wachttijden bij lokale teams is één van de ontwikkelpunten voor volgende edities van deze regiovisiemonitor.

Onderwijs en jeugdhulp werken effectief samen

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van de regiovisie geschetst wat er binnen de gemeenten in de regio Haaglanden gebeurt op het gebied van samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Zowel in het (speciaal en regulier) primair en voortgezet onderwijs als het middelbaar onderwijs. Dit hoofdstuk is sterk kwalitatief van aard en geeft inzicht in de complexiteit van het veld van onderwijs-jeugdhulp en licht toe hoe de ambities uit de regiovisie over onderwijs-jeugdhulp worden uitgewerkt.

Bijvoorbeeld via het uitbreiden en uitvoeren van onderwijs – jeugdhulparrangementen en door een analyse van jeugdigen die niet in de eigen gemeente onderwijs volgt en ondersteuning nodig heeft. Hiermee ontstaat er inzicht in het grensverkeer en kan bepaald worden welke regionale afspraken er nodig zijn.

3. Gevolgen en/of vervolgtraject

Tot slot

Omdat de diverse gemeenten in Haaglanden hun raden op verschillende manieren informeren over lokale ontwikkelingen, is in deze versie van de regiovisiemonitor geen lokale vertaling of duiding aangebracht. Wij gaan graag met u in gesprek op welke manier wij de lokale vertaling van de regiovisiemonitor in het vervolg met u kunnen delen.

Zoals vermeld wordt deze regiovisiemonitor tijdens een regionale raadsinformatiebijeenkomst ambtelijk toelicht.

Tijdens deze bijeenkomst bent u ook in de gelegenheid om op basis van deze monitor input te geven met betrekking tot het Uitvoeringsplan Jeugdhulp 2023 en de regiovisiemonitor over 2022.

¹ 'Stelsel in Groei', Bureau AEF, 2019

² De zgn. Commissie van Wijzen

³<https://www.kennisnetwerkjeugdhaaglanden.nl/producten-leernetwerk-normaliseren>

⁴Voortschrijdend inzicht: wachten op besluiten van het Kabinet

⁵Dit wordt gerealiseerd in het periodiek regiobreed overleg tussen aanbieders, gemeenten en Servicebureau,

⁶In verband met de ondertoezichtstelling van de regio door de Inspectie Gezondheid en jeugdzorg

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester (wnd),

P.M. Schuit

mr.drs. G.A.A. Verkerk

Bijlage(n):
Regiovisie Monitor 2021